

دا كرِيمُونَا (٥٠٨ - ٥٨٣ هـ)
(١١١٤ - ١١٨٧ م)

Gerardo da Cremona جيراردو دا كرِيمُونَا

مستشرق ، من علماء الإيطاليين . مولده ووفاته في « كرِيمُونَا » من مدن إيطاليا الشمالية . أقام زمناً في طليطلة (بالأندلس) فترجم عن العربية إلى اللاتينية أكثر من سبعين كتاباً من كتب الهيئة وأحكام النجوم والهندسة والطب والطبيعة والكيمياء والفلسفة ، طبع بعضها (٣)

١٩٤٦
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١
١٤٨١

EL3, 2014/1, Leiden

20 Temmuz 2016

6033074
Cremona Gerardo

G

Gerard of Cremona

Gerard of Cremona (1114–87 C.E.) was the most prolific and effective translator of scientific works from Arabic into Latin. Some details of his life and work are known from a biography and list of his translations drawn up by his students after his death, with the aim of assuring that he would receive due acknowledgement for his achievements. Born in Cremona, he was attracted to Toledo because of his “love for [Ptolemy’s] *Almagest*” (according to his students’ biography) and discovered there a large quantity of Arabic texts, which he proceeded to translate into Latin. He is attested as a canon of the cathedral of Toledo, and his lecturing to students is recorded by an English visitor to Toledo, Daniel of Morley, who also mentions Gerard’s assistant, the Mozarab Galippus. Gerard’s pupils list seventy-one translations, classifying them under the categories of dialectic, geometry, astronomy, medicine, alchemy, and geomancy, and adding at the end a translation of an Arabic-Christian calendar (the *Liber anoe*). Almost all the texts in this list have survived, and a few more can be added on

the basis of style or manuscript affiliation. The translations were evidently made in response to a need for basic texts in philosophy, mathematics, and medicine in the nascent European universities, and Gerard was following a program. For Aristotle, he followed the order of works established in al-Fārābī’s (d. 339/950) *Ilḥā’ al-’ulūm* (“Classification of the sciences”), which he translated. The works of Galen that he chose were either those on the ancient curriculum of the school of Alexandria or those that had a particular bearing on element theory, the temperaments, and therapeutic method. His choice also reflects the interests of Islamic scholars at the Almohad court in Córdoba in a radical Aristotelianism, and includes several texts written by Andalusī scholars Jābir b. Aflāḥ (d. mid-sixth/twelfth century), Abū l-Qāsim al-Zahrāwī (d. after 400/1009?), Ibn al-Wāfid (d. 467/1074), and ‘Arīb b. Sa’d (d. c. 370/980). Gerard’s version of Ibn Sīnā’s (Avicenna, d. 428/1037) *Qānūn* (“Canon”) became the principal text for the study of medicine from the thirteenth to the seventeenth century, and his versions of Aristotle’s *Physics*, *De caelo*, and *Meteorology* joined translations from Greek

to form the *Corpus vetustius* of Aristotle’s natural philosophy studied in the European universities.

BIBLIOGRAPHY

Charles Burnett, The coherence of the Arabic-Latin translation program in Toledo in the twelfth century, *Science in Context* 14 (2001), 249–88 (including Gerard’s students’ biography and list of his books); al-Fārābī, *De scientiis*, trans. Gerard of Cremona, ed. Franz Schupp, Hamburg 2005; *Gerardo da Cremona*, ed. Pierluigi Pizzamiglio. Annali della Biblioteca statale e libreria civica di Cremona XLI, Cremona 1992; Marika Leino and Charles Burnett, Myth and astronomy in the frescoes at Sant’ Abbondio in Cremona, *Journal of the Warburg and Courtauld Institutes* 66 (2003), 273–88; Michael McVaugh, Towards a stylistic grouping of the translations of Gerard of Cremona, *Medieval Studies* 71 (2009), 99–112.

CHARLES BURNETT

Girona

Girona, an ancient Iberian and Roman town flanked by the rivers Ter and Onyar, is about 25 kilometres inland from the northeastern coast of the Iberian Peninsula. Conquered between 96/714 and 98/716, probably by ‘Abd al-‘Azīz b. Mūsā b. Nuṣayr, it surrendered to the Franks in 168/785. From then on, it was a target of several incursions: in 177/793, the army of *amīr* Hishām I (r. 172–80/788–96) “installed there war machines until conquering it, by destroying its city walls, killing its people and setting fire to houses and suburbs... afterwards it went to Narbona and destroyed *S.r.tāniyya*” (a place name that corresponds to a broader territory than La Cerdanya today). One fifth of the war booty obtained amounted to 45,000 dinars. In 212/827 the town fell under a one-month siege, an event that allows for correcting the date

of the reconstruction of the city wall, hitherto wrongly dated at 235/850. The town was also believed to have been attacked in 226/841, during an incursion into Narbonne and La Cerdanya, although this itinerary, wrongly accepted by earlier scholars, was corrected by Ibn Ḥayyān (d. 469/1076) in his *al-Muqtabis*, vol. 2, as Vic (Osona, *Awshūna*) and Cardona?/Taradell? (*T.r.tāna*). Ibn Khaldūn (d. 784/1382) and al-Maqqarī (d. 1041/1632), who wrongly place the city north of the Pyrenees and consider it the most important city of al-Faranja (the land of the Franks), say it was besieged by a certain ‘Abd al-Karīm b. Muḡhīt, but they are probably mistaking this for the campaign against Barcelona (235/850) mentioned by Ibn al-Athīr (d. 630/1233), or for the one dated in the *Annales Bertiniani* at 237/852. Ibn Ḥayyān reports the attack (234/849) perpetrated by the rebel William of Septimania, allied with Córdoba. In 323/935 a sea incursion commanded by Ibn Abī Ḥamāma, admiral and former governor of Bajjāna (Pechina), seems to have tried to advance up the river Ter towards Girona, with no success. Finally, the campaign of al-Manṣūr, the de facto ruler of al-Andalus from 368/973 to 392/1002, is also recorded (summer of 371/982). He attacked Girona after the Mont Far castle (or Old Castle, in Llinars del Vallès) and, on his way back, continued to Ódena. Both place-names (Munt Fariq, Jarunda wa-Wuṭīna) have only recently been correctly interpreted (Bramon, Más sobre las campañas).

BIBLIOGRAPHY

SOURCES

Ibn Ḥayyān, *al-Muqtabis*, II (= *Crónica de los emires Alhakam I y ‘Abdarrahmān II entre los años 796 y 847 (Almuqtabis II-1)*, ed. and trans. Maḡmūd ‘Alī Makkī and Federico Corriente

تنظیم کرده‌اند و مشتمل بر یک زندگینامه کوتاه، فهرستی از ۷۱ اثر ژرار و مدیحه‌ای در قالب شعر است. این متن را بالتازار بونکومپانی^۵ (در ۱۸۵۱)، والنستین رز^۶ (در ۱۸۷۴) و هایتریش فردیناند ووستفلد^۷ (در ۱۸۷۷) بررسی و گزارش کرده‌اند (آلورنی^۸، ص ۴۵۲، پانویس ۱۳۳؛ زندگینامه علمی دانشوران، همانجا). دنیل اهل مورلی^۹ (متوفی ۱۲۱۰/۶۰۶) از شاگردان ژرار نیز سخنرانیهای او را درباره کتاب المدخل الكبير فی (الی) علم احکام النجوم ابومعشر بلخی^{*} (متوفی ۲۷۲) مکتوب کرده که در سوشای ذکر نشده است (برنت^{۱۰}، ص ۲۶۸؛ زندگینامه علمی دانشوران، همانجا؛ بوزانی^{۱۱}، ص ۱۱۴).

با استناد به سوشای، ژرار با انگیزه مطالعه المجسطی بطلمیوس، که به لاتین در دسترس نبود، به طلیطله رفته و پس از مواجهه با گنجینه عظیم منابع عربی، درصدد یادگیری زبان عربی برای ترجمه این آثار برآمده است (آلورنی، ص ۴۵۲؛ لیندبرگ^{۱۲}، ص ۲۷۷-۲۷۸؛ سارتون^{۱۳}، ج ۲، بخش ۱، ص ۳۳۸؛ هسکینز^{۱۴}، ص ۲۸۶). این شهر در آغاز قرن دوازدهم / ششم، تحت حاکمیت آلفونسوی ششم^{۱۵}، جامعه‌ای چندفرهنگی و چندزبانه (عمدتاً عربی و رومی) با پیروان ادیان مختلف اسلام، مسیحی و یهودی بود و در زمان استیلای مسلمانان، مرکز آموزش علمی برجسته‌ای به‌شمار می‌رفت که در دوران غلبه مجدد مسیحیان بر این سرزمین نیز همچنان همین ویژگی را حفظ کرده بود. مسیحیان معروف به مُستعرب نیز، که تحت لوای حکومت مسلمانان می‌زیستند، واسطه بین دو فرهنگ بودند. از این رو طلیطله مرکزی شد برای ترجمه آثار مکتوب عربی و یونانی به زبانهای اروپایی. ژرار در این فضای سیاسی، اجتماعی و علمی کارش را آغاز کرد (برنت، ص ۲۴۹-۲۵۳؛ تریفیل^{۱۶}، ص ۶۲-۶۳؛ لیندبرگ، ص ۲۷۷؛ نیز - ترجمه^{*}، بخش ۵).

ترجمه‌های ژرار، از حیث کمیت، کیفیت و گستره موضوعی، نشان‌دهنده سهم عمده او در رشد علوم در سده‌های میانه و حتی دوره‌های پس از آن در اروپاست (زندگینامه علمی دانشوران، همانجا؛ هسکینز، ص ۲۸۷). البته در انتساب برخی از این ترجمه‌ها به ژرار تردید هست (برای نمونه ترجمه کتاب الأکر و اصلاح المجسطی - تئودوسیوس^{*}؛ جابرین افلیح^{*}). گاه نیز مشابهت نام مترجمانی چون گرارو

نیک‌آیین، تهران ۱۳۵۸ ش؛ مهدیقلی هدایت، خاطرات و خطرات، تهران ۱۳۷۵ ش؛

Ervand Abrahamian, *Iran between two revolutions*, Princeton, N.J. 1983; Hassan Arfa, *Under five shahs*, London 1964; Wipert von Blücher, *Zeitenwende in Iran*, Biberach an der Riss 1949; Stephanie Cronin, *The army and the creation of the Pahlavi state in Iran, 1910-1926*, London 1997; idem, "Iranian nationalism and the government gendermerie", in *Iran and the First World War: battleground of the great powers*, London: I.B. Tauris, 2006; Ulrich Gehrke, *Persian in der deutschen Orientpolitik während des Ersten Weltkrieges*, Stuttgart: W. Kohlhammer, [n.d.]; Firuz Kazemzadeh, *Russia and Britain in Persia: 1864-1914, a study in imperialism*, New Haven 1968; Fredrick Jame Maberly, *Operations in Persia: 1914-1919*, London 1987; W. Morgan Shuster, *The strangling of Persia: story of the European diplomacy and oriental intrigue that resulted in the derationalization of twelve million Mohammedans*, New York 1968; Denis Wright, *The English amongst the Persians during the Qajar period: 1787-1921*, London 1977.

/ یعقوب خزایی /

ژرار کرمونایی^۱، مترجم ایتالیایی آثار علمی و فلسفی از عربی به لاتین، در قرن دوازدهم / ششم. نام وی به‌صورت گرارودوس کرمونایی نیز آمده است. او در ۵۰۸ / ۱۱۱۴ در کرمونای لومباردی در شمال ایتالیا به دنیا آمد و در ۵۸۳ / ۱۱۸۷ درگذشت. محل درگذشت او گاه طلیطله (تولدو^۲) در اسپانیا و گاه نیز کرمونا گزارش شده است. وی بیش از چهل سال از زندگی علمی خود را در طلیطله گذراند (زندگینامه علمی دانشوران^۳، ج ۱۵، ص ۱۷۳-۱۷۴).

از مهم‌ترین مدارک و شواهد مستند درباره زندگی و آثار او، متنی معروف به سوشای^۴ (در لاتین به معنای دوستان و یاران) است که به برخی از نسخه‌های ترجمه وی از الصناعة الصغیره جالینوس، که شرحی از ابن‌رضوان (پزشک مصری، متوفی ۴۵۳) را نیز دربردارد، پیوست شده است. سوشای را همکاران و شاگردان ژرار، اندکی پس از درگذشت او،

1. Gerardus Cremonensis	2. Toledo	3. <i>Dictionary of scientific biography</i>	4. Socii
5. Balthasar Boncompagni	6. Valentin Rose	7. Heinrich Ferdinand Wüstenfeld	8. Alverny
9. Daniel of Morley	10. Burnett	11. Alessandro Bausani	12. David Lindberg
14. Haskins	15. Alfonso VI	16. Trefil	13. Sarton